

АДАПТАЦІЯ ГОСПОДАРЮЮЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ДИНАМІЧНОМУ ЗОВНІШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

*Кулак Н.В., к.н. з держ. управління, доцент, Сміян А.С., магістр
Київський національний університет технологій та дизайну*

Анотація. Зовнішнє середовище господарюючих організацій перебуває в стані динамічних змін, що вимагає внесення коректив до стратегії управління підприємством. Доведено необхідність стратегічної адаптації підприємства до зовнішнього середовища. Проаналізовано напрямки та методи адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища.

Ключові слова: динамічне зовнішнє середовище, господарюючі організації, адаптація підприємства, управлінський менеджмент, стратегія; чинники.

АДАПТАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИЙ, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ХОЗЯЙСТВЕННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ К ДИНАМИЧНОЙ ВНЕШНЕЙ СРЕДЕ

Кулак Н.В., к.н. по гос. управлению, Смиян А.С., магистр

Аннотация. Внешняя среда организаций, осуществляющих хозяйственную деятельность, подвергается, системным динамическим изменениям, соответственно, требует внесения корректив в стратегию управления предприятием. Обоснована необходимость осуществления стратегической адаптации предприятия к внешней среде, с целью его экономического развития. Проанализированы направления и методы адаптации предприятий к изменениям внешней среды.

Ключевые слова: динамическая внешняя среда, хозяйствующие субъекты, адаптация предприятия, управленческий менеджмент стратегия, факторы.

ADAPTATION OF HOUSEHOLD ORGANIZATIONS IN THE DYNAMIC EXTERNAL ENVIRONMENT

Kulak N., Smiian A.

Kyiv National University of Technologies and Design

Abstract. Enterprise environment is constantly in the condition of changing and dynamics. It requires the changes to the strategy of enterprise management. In the article the necessity of strategic adaptation of an enterprise to the environment is based. In the article in a theoretical aspect basic directions and methods of adaptation of enterprises are examined to the changes of external environment, a value is characterized priority each of them in the decision of tasks of increase of them effective functioning on the modern stage of ménage.

Keywords: dynamic external environment, managing organizations, enterprise adaptation, management, strategy, factors.

Постановка завдання. Ефективність функціонування господарюючих організацій в умовах ринкових трансформацій досягається за умови їх здатності швидко пристосовуватися до мінливості середовища господарювання, характерною особливістю якого є нестабільність споживчого попиту, безсистемністю заходів з боку органів державної влади і місцевого самоврядування, постійних змін у правовому полі. Процес адаптації господарюючих організацій до змін зовнішнього середовища може відбуватися по-різному. Вибір їх стратегії повинен здійснюватися з урахуванням наукових розробок, специфіки функціонування підприємств, поставлених перед ними цілей, їх спеціалізації, приналежності до того чи іншого типу виробництва. Особливості динамічного зовнішнього середовища середовища потребують визначення механізму адаптації підприємства до його змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу дієвих факторів динамічного зовнішнього середовища на діяльність господарюючих організацій у своїх працях розглядали В.А. Василенко, О.С. Віханський, П.М. Григурок, Л.Є. Довгань, А.Г. Семенов, Л.Г. Шемаєва та ін.

Метою статті є аналіз існуючих методів адаптації господарюючих організацій до динамічного зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Сучасні бізнес-структури розвиваються та постійно взаємодіють із зовнішнім середовищем. Особливістю сучасного зовнішнього середовища є величезна швидкість та різноплановість змін. Враховуючи вищезазначене, система заходів, яку використовують бізнес-структури для швидкого реагування на зміни у чинниках зовнішнього середовища, з метою розробки стратегій майбутньої діяльності підприємства, має особливе значення, актуалізуючи заходи, пов'язані із забезпеченням ефективної взаємодії господарюючого суб'єкта із зовнішнім середовищем. В умовах нестабільної економічної ситуації дієвим інструментом забезпечення врахування впливу чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємства виступає адаптація. Адаптація являє собою складний соціально-економічний процес, який передбачає наявність дієвого механізму пристосування підприємства до динамічних соціально-економічних та політичних обставин, які формують середовище їх діяльності.

Таким чином, виокремлення елементів такого механізму, дає можливість визначити та забезпечити раціональні заходи для успішного проходження організаціями процесів адаптації.

З врахуванням кон'юнктурного характеру економічних відносин, суб'єкт підприємницької діяльності є конкурентоспроможним коли його управлінська система здатна своєчасно на зміни зовнішнього середовища.

Взаємодія організацій з чинниками середовища є постійними та охоплюють усі сфери діяльності.

Процеси взаємодії організацій із зовнішнім середовищем складаються з двох взаємопов'язаних і взаємообумовлених елементів:

- відстеження процесів, які відбуваються у зовнішньому середовища
- реагування на зміни дієвих факторів.

Організації, що функціонують із використанням системи стратегічного менеджменту створені підрозділи, які відстежують макросередовище шляхом спостереження за станом ключових чинників впливу діяльність господарюючих організацій. Метою функціонування системи відстеження макросередовища є не лише поточна оцінка, але й прогноз тенденцій розвитку факторів [1, с. 110–113].

Спостереження та діагностика процесів, які відбуваються у зовнішньому середовищі, здійснюються на базі сформованих з урахуванням специфічних особливостей конкретного виду діяльності господарюючої організації, методик.

Система спостереження складається із наступних заходів:

1. Виокремлення факторів впливу середовища;
2. Вибір методики оцінки кількісних і якісних зрушень зовнішнього середовища.
3. Встановлення термінів та періодичності спостережень.
4. Обрання «контрольних результативних орієнтирів».
5. Налагодження системи моніторингу контрольних результатів.

Принципи організації взаємодії господарюючої організації із зовнішнім середовищем відіграють важливу роль. Вважається за потрібне оглянути зміст основних із них [2]:

1. Принцип самоорганізації полягає у тому, що господарюючий суб'єкт стикається із процесами зовнішнього середовища, систематизує їх імпульси, трансформує їх, та використовує їх шляхом створення необхідних умов для свого прогресивного існування.

2. Принцип обмеженої раціональності базується на розуміння можливих похибок, пов'язаних із об'єктивними причинами неможливості прорахувати всі інформаційні імпульси, складністю опрацювання всього інфополя зовнішнього середовища з боку управлінських кадрів.

3. Принцип активної постійної адаптації полягає у циклічному пристосуванні. До постійних змін у зовнішньому середовищі, побудованому на тактиці випередження.

4. Принцип самореалізації закладається в спробах господарюючої організації впливати на зовнішнє середовище, та створювати сприятливі умови функціонування.

5. Принцип лабільності базується на постійній готовності господарюючої організації до змін, та дій, пов'язаних із цими змінами.

Існує декілька моделей адаптації структурно-ситуаційна; Інноваційна модель; селекційна модель; конфліктна модель [3, с. 56].

1. Структурно-ситуаційна модель – сформована у 60-х роках ХІХ ст. В основу покладено ситуаційний підхід. Модель передбачає розгляд підприємства з точки зору багатоструктурного утворення, де кожен окремий елемент взаємодіє з відповідними елементами зовнішнього середовища.

2. Інноваційна модель сформувалась на початку 70-х рр. ХІХ ст. Ця модель класифікує підприємство в якості штучного, раціонального формування, яке у процесі адаптації передбачає можливості змін як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Підприємство реконструюється у відповідності до змін середовища за рахунок нововведень. Зміни середовища, згідно із моделлю, обумовлюють зміну стратегії, а отже, – ринків збуту, продукції, системи орієнтирів діяльності [3, с. 56].

3. Селекційна модель розглядає адаптацію як багатоетапний процес. На першому етапі відбувається з'ясування неможливості застосування стандартних норм організаційної поведінки за існуючих умов середовища. На підприємстві створюється «фонд» потенційних алгоритмів поведінки суб'єкта господарської діяльності. На другому етапі відбувається впровадження постійно циклу, який постійно повторюється, що відповідає адекватності існуючим вимогам середовища. На останньому етапі здійснюється впровадження у алгоритм діяльності підприємства опрацьованих зразків.

4. Конфліктна модель декларує господарюючий суб'єкт, як об'єкт, що має суперечливі цілі, та функціонує розглядає підприємство як складний об'єкт, що має значну кількість суперечливих цілей та функціонує у суперечливих умовах середовища. Базою для адаптації служать протиріччя, які виникають в результаті функціонування підприємства [29, с. 56].

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що одним із ключових завдань в процесі здійснення управлінського менеджменту, та забезпеченні адаптації господарюючих організацій до умов зовнішнього середовища, є адекватний вибір методів адаптації, які складають відповідні методології, здатні подолання негативні впливові фактори зовнішньої економічної, політичної та соціальної середовища.

Література

1. Семенов А.Г. Стратегічні методи підвищення ефективності виробництва на підприємствах: монографія / А.Г. Семенов. – Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. – 376 с.
2. Шемаєва Л.Г. Управління стратегічною взаємодією підприємства із зовнішнім середовищем: наукове видання / Л.Г. Шемаєва. – Харків: Вид-во ХНЕУ, 2007. – 280 с.
3. Григорук П.М. Модельний базис організаційно-економічного механізму управління процесом прийняття маркетингових рішень / П.М. Григорук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – № 2. – С. 53–58.
4. Кулак Н.В. Інструменти інноваційного маркетингу у вищому навчальному закладі / Н.В. Кулак, А.С. Сміян // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки – Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. – 2017. – № 4 (113). – С. 7–13.
5. Кулак Н.В. Методичні засади управління конкурентними перевагами підприємства / Н.В. Кулак, Р.А. Гутак // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки – Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. – 2017. – № 5 (115). – С. 56–63.
6. Кулак Н.В. Нормативно-правове забезпечення діяльності інтегрованих структур бізнесу / Н.В. Кулак // Молодий вчений. – 2017. – № 11 (51). – С. 34–35.